

serpentine en confetti

hoe een zure appel zoet wordt

Serpentine en Confetti

Hoe een zure appel zoet wordt

Chelsea Commies

Colofon:

Chelsea Commies

ISBN 9789465010427

Omslag: Aljonoesjka

Copyright tekst en foto's: CC 2024

Portret omslag: M. Barry

Eerste druk, februari 2024

Citaat gedicht: Blozende sterren van Gerie Schaafsma

Fragment poëziealbum: oma Johanna

Luisteren naar de muziek bij het verhaal of updates lezen?

Zoek naar Serpentine en Confetti op Spotify en Facebook!

Of scan de QR-codes in het boek, voor achtergrondinformatie en nóg meer muziek.

Niets uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk gepubliceerd worden zonder toestemming van de auteur.

Voorwoord

Er zijn vele versies van dit verhaal. Het is geen geschiedenisboek, want niet historisch juist. Het is ook geen fictie, want het is weliswaargebeurd. Toch is het ook geen non-fictie. Fantasie speelt daarvoor een te grote rol. Ook is het geen dagboek, geen kroniek. Evenmin is het wetenschappelijk onderbouwd of medisch verantwoord. Het is niet objectief en allesbehalve volledig. Het is geen biografie en geen autobiografie.

Maar het bevat wel feiten. Alle gebeurtenissen hebben werkelijk plaatsgevonden en alle personages bestaan echt. Een verontschuldiging aan de hoofdrolspelers is daarom bij voorbaat op zijn plaats. Voor de vele ontbrekende anekdotes, de gekleurde interpretaties.

Naast alles wat dit boek niet is, blijft er dan nog iets over?

Het is maar een klein gedeelte van een beleving, een korte periode op deze planeet. Een gedeeld gedeelte bovendien, als een Venndiagram. Een inter-biografie, heen en weer springend tussen gedeelde herinneringen. Noem het, zo je wilt, de *mamoires* van de enigszins merkwaardige dochter van een ronduit fantastische moeder.

Om de personen in dit verhaal te beschermen, tegen de buitenwereld maar vooral tegen zichzelf, zijn namen en locaties geanonimiseerd. Als in een sleutelroman. De echte puzzelaar kan er best een touw aan vastknopen en de ware identiteit van betrokkenen achterhalen. Maar is dat per se nodig?

Leun gewoon lekker achterover en laat je meevoeren op een korte, niet heel spectaculaire maar wel bijzondere reis. Een multimediale reis vol muziek, film, poëzie en andere kunst.

Disclaimer

Sommige fragmenten uit dit boek en bijbehorende media kunnen emotionele schade veroorzaken bij onjuist of veelvuldig gebruik, van al dan niet permanente aard. Lezen en luisteren dient dan ook geheel op eigen risico te geschieden en de samenstellers van deze Kleine I Sing - Boek der Herinneringen aanvaarden op geen enkele wijze aansprakelijkheid voor nadelige gevolgen.

Serpent

Kan verwijzen naar:

Slang - kruipend dier

Draak - fabeldier

Serpentine is een feestartikel bestaande uit opgerold gekleurd papier en wordt vooral gebruikt bij vieringen en felicitaties. De oorsprong voert terug naar de Amerikaanse ticker-tape parades, die dienden om burgers of belangrijke personen te huldigen. De smalle stroken papier die als afval achterbleven uit de telegrafie werden hiervoor gebruikt. De eerste parade vond plaats om de onthulling van het Vrijheidsbeeld te vieren.

Serpentinisatie is het proces van omzetting van bepaalde soorten gesteente in serpentieniet. Dit gesteente is meestal te vinden in de buurt van belangrijke breukzones. De grond op die plaats is daardoor gevoelig voor erosie. Het is niet zo goed voor plantengroei, nagenoeg alleen een bepaald soort varen wil zich laten zien. Dit worden metallofyten genoemd, metaal minnende planten. Ze tolereren hoge concentraties metalen, die doorgaans voor veel soorten juist giftig zijn. Een voorbeeld in Nederland is het zinkviooltje, niet te verwarren met het klotviooltje.

Confetti

Confetti werd voor het eerst in 1891 beschreven in Parijs. Het werd toen handmatig in stukjes geknipt uit oude versieringen. Maar oorspronkelijk waren het snoepjes, die uitgedeeld werden op bruiloften in Italië. De naam betekent namelijk letterlijk 'suikerwaren'. Gasten kregen vijf in suiker gegoten amandelen, als symbolen voor geluk, vruchtbaarheid, gezondheid, een lang leven en welvaart. Een waarschuwing aan veelvuldig gebruikers: omdat je hiervan logischerwijs zo zoet wordt dat je wél van suiker bent, bestaat de mogelijkheid dat je smelt van een beetje regen.

Inleiding

Herinneringen aan een fantasie, zijn die echt? Waar? Waarheid? Is iets dat bedacht is werkelijkheid? 'Kan je fan zijn van een fictief personage?' was een vraagstuk in de cursus filosofie. Natuurlijk kan dat, was mijn antwoord. Wie heeft als kind nou niet een superheld aanbeden?

Maar heeft zo'n personage dan ook 'een karakter'? Dit overwegend, denk ik aan een film. Over een schrijver die net een punt heeft gezet achter een reeks romantische verhalen. In alle rust en stilte heeft hij in de besneeuwde bergen aan zijn laatste boek gewerkt. Als hij op de terugweg een ongeluk krijgt, wordt hij gered door een verpleegster. Ze blijkt een groot fan van de schrijver, maar nog meer van de hoofdpersoon in zijn boeken. En ze is het niet eens met het einde dat de schrijver voor de reeks bedacht heeft. Ze gaat ver om haar fictieve heldin te redden, heel ver.

Dus inderdaad, een fictief personage kan 'leven'. Of op zijn minst een eigen leven gaan leiden.

Dat betekent niet dat de personen in dit verhaal fictief zijn. Integendeel. Maar mijn fantasie is ermee aan de haal gegaan. Zoals ik als kind mijn hele toekomstige leven al speelde, zo blik ik ook terug. Als in een film, die je keer op keer bekijkt.

Wat ik als kind op mijn verlanglijstje zette, dat kreeg ik van mijn moeder bijna nooit: het prikkelde de fantasie volgens haar voor geen meter. Nee, ik kreeg juist dat waar ik niet om gevraagd had, maar wat ik altijd had willen hebben. Zo zou blijken. Uiteindelijk.

Katherine T. L. Gepard

Wees een flinke ferme meid.

Die in moeilijkeuren.

Moedig door de appeltijd.

Welk al is 't een rure.

Je. Hansman.

“Maar... ik wil helemaal geen Russische Earl Grey!” stamelt Noesjka.

“Die is ook niet voor jou”, leg ik uit.

“Jij hebt gewoon je eigen twintig-kruiden thee.”

Twintig twintig

Naaiwerk

In ons leven hebben we erg vaak figuurlijk zelf slingers moeten ophangen. Vandaag, zoals vele verjaardagen hiervoor, doe ik dat ook weer erg letterlijk. Als dat het ergste was... Nee, slingers ophangen is fijn! Net als een parfummetje opdoen en een mooie jurk klaarleggen. Check.

Dubbel feest is het dit jaar, eigenlijk zelfs driedubbel. Ik ben voor de dertiende keer in mijn leven écht jarig. Op mijn eigen geboortedag. Maar het is ook de laatste dag van de proeftijd van mijn nieuwe baan. Zelden ben ik zo in de wolken geweest met een baantje. Tot mijn eigen verbazing werd ik aangenomen: voor een jaar, bij een hobbywinkel. Twee en een halve dag per week, precies wat ik zocht. Donderdag heb ik twee vlaaien in de koelkast in het keukentje gezet en een briefje op het prikbord gehangen: 'Neem lekker een stukje taart, zaterdag ben ik jarig!' Zo wist ik zeker dat alle dames en meisjes, allemaal parttimers, net als ik, een keer gewerkt zouden hebben vóór zondag. Dan zijn de vlaaien zaterdag aan het eind van de dag op.

That's me. Goed over nagedacht. Alles uitgevogeld.

Het werk in de winkel is nog leuker dan ik dacht. Ik word ontzettend blij van alle creatieve klanten en hun ideeën. De materialen die we verkopen zijn zo inspirerend, deze omgeving past mij helemaal. Elke dag ga ik vol energie aan de slag. Nooit voel ik me moe, als we wachten tot de manager haar afsluitende werkzaamheden heeft verricht. Kassa tellen, computer uit, lichten dimmen, alarm aan. Mijn collega's gaan er altijd even bij zitten. Zuchtend. Ik niet. Ik sta alweer te trappelen om volgende week terug te komen. Yep, letterlijk.

Ken je dat, van die mensen die als kind nogal ouwelijk lijken, te wijsneuzig voor hun leeftijd of te ernstig, de 'oude ziel'? Om vervolgens gedurende hun volwassen leven eeuwig kind blijven, zich kinderlijk gedragen, te druk, te vrolijk, een beetje raar? Nou, zó iemand ben ik.

Ik merk wel dat mijn collega's elkaar af en toe aankijken. Maar kennelijk is mijn vrolijkheid en oprechte belangstelling besmettelijk want elke werkdag is van begin tot eind een feestje.

Vandaag ben ik ruim op tijd en nog voor openingstijd krijg ik een cadeau-bon van de manager, voor mijn verjaardag. Om spulletjes in de winkel aan te schaffen. Hoe leuk! Ik voel me echt een lid van het team. Inwendig zingend ga ik aan het werk. Het is geen heel drukke zaterdag, maar druk genoeg om lekker bezig te blijven. Het wordt tijd dat ik thuis een hobby-ruimte ga inrichten. Ik heb al zoveel gereedschappen, accessoires en stoffjes gekocht, met bergen korting.

Morgen komen mijn moeder, Melle en Roseanna. "Ronja komt ook mee, goed?" Niet dat het echt een vraag is of zo.

Het is lang geleden dat we zoveel bezoek kregen. Maar het is dan ook een schrikkeljaar. Dat ze niet op mijn echte verjaardag kunnen komen, vind ik geen groot offer. Deze baan is zo leuk en het is nu eenmaal bijna onmogelijk om op een zaterdag vrij te krijgen. We moeten bij toerbeurt, om de week, verplicht die zaterdag doen. De enige manier om daar onderuit te komen is dus om te ruilen, maar dat houdt in dat anderen dan twee zaterdagen achter elkaar moeten werken. Of zelfs drie, zoals ze zelf beweren, maar ze zijn ook niet slim in puzzelen heb ik gemerkt. Tijd voor tijd, is het beleid. Kelly, de vertrokken collega die ik vervang, was het beu dat ze zo weinig tijd met haar familie kon doorbrengen, vooral haar kleinkinderen. Ze heeft zoveel vrije tijd opgespaard met invallen en overwerken, dat ze aan het einde van de rit honderden euro's tegoed had die alsnog uitbetaald moesten worden. Daar heeft ze maanden om moeten vragen.

Misschien dat ik er ooit in de verre toekomst ook zo somber over zal gaan denken, maar voorlopig geeft het werk me alleen maar positieve energie en weet je? Mijn familie is er zelf ook vrij makkelijk in om voorwaarden aan bezoeken te stellen, dus dat ik ze nu een keertje de dag ná mijn echte verjaardag ontvang, daar hebben ze vast alle begrip voor.

Je zou misschien verwachten dat een schrikkelkind extra gehecht is aan die speciale datum, maar in dezelfde gang zorgt het juist voor een soort 'onthechting'. Wat is een datum, een dag, een uurtje. Je bent er toch? Nou dan.

Ik verheug me er wel op, want ik heb iets heel speciaals voor mijn moeder, die een paar dagen na mij zelf jarig is. We vieren dat meteen ook bij ons. Zoals wel vaker. Soms bij haar, nu bij ons. Dus ik heb de slingers opgehangen voor ons allebei, deze keer. En een taart gemaakt.

In de winkel kwam ik tijdens het opruimen en sorteren vorige week een rol zijde tegen met een prachtige print: roze, met romantische bloemen en patronen. Hele dure designer stof van Valentino, zo van de catwalk. Met enorme actiekorting. Zo opvallend en uitbundig dat ik het meteen voor me zag: perfect om een sjaal voor mijn moeder van te maken. De zijde is doorzichtig en ragfijn. Dus het was een hele toer om er een onzichtbare zoom in te krijgen. Met die antieke handnaaimachine van mij, die in het tuinhuis staat. Gefrustreerd zei ik tegen Frank: "Ik ook altijd met mijn goede ideeën. Ik weet toch dat het perfect moet zijn als ik wil dat mijn moeder het mooi gaat vinden. Waarom begin ik aan zoiets? Ik heb een naaimachine trauma!"

Maar opgeven was geen optie. Tijdens de pauzes heb ik zitten studeren in een boekje dat ik van Lucy heb geleend. En daarna heb ik mijn plan aan Julia voorgelegd. Met de vraag of ze tips had over de beste manier om een onzichtbare zoom te maken.

Ze heeft een coupeuse-opleiding gedaan en maakt al haar kleding zelf. Als er iemand is van wie ik het advies vertrouw, is zij het.

Het is met dat advies toch redelijk gelukt, uiteindelijk, maar niet perfect. Naar mijn maatstaven. Uiteraard. Wat ben ik benieuwd naar haar reactie, morgen.

Om half vijf, alle pauzes en de lunch zijn voorbij, de taart is op, er zijn nog maar een paar klanten in de winkel, zegt Nadia, de manager: “Kom je even mee naar kantoor, Kate?” Ik kijk veelbetekenend naar Julia, ze werpt een onheilspellende, vragende blik naar me terug. De hele week heb ik gearzeld of ik er zelf nog over moest beginnen: zou een functionerings-gesprek geen deel uit moeten maken van mijn definitieve aanstelling? Dat leek me te brutaal. Wellicht dat het nu dan toch nog te gebeuren staat.

Maar dat loopt anders. Ze dumpt me.

Wat?

Tot mijn grote afgrijzen stuurt ze me de laan uit. Just like that. Ik hoef niet meer terug te komen. Ik mag zelfs meteen gaan, hoef niet te wachten tot sluitingstijd. Dat laatste kwartier.

Wacht, wat?

Meteten gaan? Nee hoor, dat kwartiertje lukt ook nog wel. Duh!

Wacht. Wat.

Het ontgaat me totaal wat ze verder allemaal zegt. Julia vraagt me, als ik beduusd de winkel weer inkom, of ik soms op het matje geroepen ben. Ik kan geen woord uitbrengen, schudt alleen mijn hoofd. ‘Hoezo, had ik iets

misdaan dan?’ vraag ik me af. Verbaasd dat ze nergens van weet, herhaal ik zo goed en zo kwaad als het lukt wat me net verteld is. En ik besluit ter plekke dat het laatste kwartiertje daar me ook eigenlijk gestolen kan worden. Ik pak mijn kluisje uit en ik ga. Julia perplex achterlatend.

Op de fiets terug naar huis, compleet in shock, probeer ik het gesprek terug te halen in mijn hoofd. “Zinzi gaat stage lopen.” Ja, bij één of andere suffe modeontwerper, dat was al bekend. Dus? “Maar ze vertrekt eerder dan verwacht”. En omdat ik net ingewerkt ben, heb ik volgens de manager niet genoeg ervaring om zelfstandig voor haar in te vallen. Dus er komt nu een medewerkster terug, die er al eerder gewerkt heeft. Zij gaat alle uren opvullen die vacant zijn. Die van de vertrekkende Zinzi, maar ook die van een andere, langdurig zieke medewerkster en zelfs die van mij. Alsof ze moesten zoeken naar genoeg uren voor haar. Dat dus. Bedankt voor al je moeite Kate. Not. “Als Zinzi niet was weggegaan, had je best het hele jaar mogen afmaken.” Voor ons ook een les, zoiets.

Thuisgekomen stort ik pas echt in. Ik was echt zo ontzettend in de veronderstelling dat ik tot mijn pensioen in die winkel zou blijven werken. Niets wees erop dat ik reden had om anders te denken. Ik, de enige medewerker die er elke dag met plezier binnenkomt en nog steeds vrolijk weer naar huis gaat aan het einde van de werkdag, word als oud vuil aan de weg gezet.

Mijn moeder stuur ik een berichtje met het vreselijke nieuws. Met de dringende vraag of ze het er alsjeblieft morgen niet over wil hebben. En Frank, die krijgt een hartverzakking als hij thuiskomt en mij daar zo vroeg al aantreft. Hij hoort mijn verhaal aan en voelt plaatsvervangende woede namens mij, als ik hem de reden voor het ontslag vertel. Maar vooral de schofferende manier waarop. Hij probeert me zoals altijd gerust te stellen. “Ze was gewoon bang voor haar eigen hachje. Dat kan alleen maar de reden zijn.” En ook Lucy zegt ‘s avonds aan de telefoon: “Het ligt niet aan jou! Je moet het je niet aantrekken!” Maar dat doe ik natuurlijk wel.

Ik zag dit niet aankomen. Ik heb gefaald. Was niet goed genoeg. Waarom niet? Waar ging het mis? “Ik heb te weinig ervaring.”

Lucy stamelt met een piepstemmetje dat haar cadeau voor mij nu als mosterd na de maaltijd komt. Ze is bang dat ze helemaal de plank heeft misgeslagen. Ze heeft een workshop bij een naaiwinkel gereserveerd als verjaardagscadeau. Juist naar aanleiding van mijn nieuwe baantje. Natuurlijk wil ik dat nog steeds. Gekke meid. Met haar is alles leuk. Het is een geweldig cadeau en een briljant idee. Zou ik daarna eindelijk op professionele wijze twee lapjes aan elkaar kunnen stikken?

Als zondag mijn moeder voor de deur staat, houdt ze zich aan haar belofte: ze rept met geen woord over het ontslag. Heet het wel ontslag, als je dienstverband na je proeftijd niet voortgezet wordt? Hoe dan ook, moedertje is blij met de imperfecte sjaal van Valentino zijde. En ze heeft het origineelste cadeau EVER voor mij: op een veiling heeft ze een theeservies gevonden, precies zoals zij vroeger als kind thuis had. Compleet met theepotje in metalen behuizing, geïsoleerd en wel. Exact als die in het huisje in de Ardennen, waar we vorig jaar samen op vakantie waren. “Nu het nog kan”, zei Frank toen. Ik vond het een rare opmerking. Maar vandaag blijkt weer eens hoe onvoorspelbaar het leven kan zijn. Dat ze mij dit nostalgische servies geeft, vind ik echt veelzeggend. Het vertelt me indirect dat ze het naar haar zin heeft gehad tijdens onze vakantie en die gedeelde herinnering geeft ze mij nu cadeau. Wat een vondst.

Het moest een leuke dag worden en dat is het ook echt. Een goede keuze om het ontslag dood te zwijgen. Bovendien: Roseanna en Ronja hebben weer genoeg noten op hun zang om geen stommetje te hoeven spelen. Heel gezellig.

Verschrikkelijk

Ik was niet per se het cadeautje dat een aanstaande moeder zich wenst. Mijn gebruikershandleiding was niet opgenomen in de op dat moment beschikbare educatieve leerboeken en voorafgaand aan mijn geboorte waren

er nog geen reviews te vinden, wat ook nogal lastig zou zijn zonder de inmiddels ingeburgerde zoekmachines.

Helaas.

Er was een tijd waarin ik veronderstelde dat moeders een kind krijgen dat precies zo is samengesteld dat we iets van hen kunnen (of moeten) leren. Maar dat is natuurlijk regelrechte onzin. Elke moeder moet leren wat haar te doen staat, als haar eerste spruit hulpeloos in haar armen ligt. Zijn eerste stapje zet. Een eindje los fietst. In het diepe zwemt. En zo verder. Bij de tweede en eventueel volgende kinderen, in mijn tijd kenden we nog geen baarschaamte, laat staan in mijn moeders tijd, is het al minder bangstigend. En ook al is geen kind hetzelfde, de totale paniek en de gevoelens van ontredding gaan er wel wat af.

Maar toch.

Ik ben mij ervan bewust dat je als moeder ‘doorslapers’ en ‘slapeloze-nachten-veroorzakers’ kunt krijgen.

Van allemaal houd je evenveel, maar de één kan je net iets meer zorgen baren dan de ander. Ik was van die eerste categorie. Milan van de laatste. En Roseanna zat in alle opzichten overal tussenin.

Bij mij ging niets vanzelf. Te beginnen bij de bevalling. Wie wil nou een kind krijgen op de enige dag in het jaar die je niet vanzelfsprekend elk jaar kunt vieren? Verschrikkelijk! Een schrikkelkind!

Het luidde een lange periode van worstelingen in.

Maar met mij als eerstgeborene ging het allemaal niet geheel van een leien dakje. Ik heb het mijn moeder tijdens het opgroeien niet gemakkelijk gemaakt. En mezelf overigens ook niet.

- Ik wilde alles zelf doen.
- Ik liet me niet verzorgen of verplegen.

- Ik wilde alleen spelen en niet met mijn kleine zusje.
- Ik weigerde me te voegen naar gezag.
- Ik haalde onbegrijpelijke dingen uit waarvoor ik me niet verantwoorde.
- Ik sprak mijn angsten en zorgen nooit uit.
- Mijn fijne motoriek liet nogal te wensen over.
- Mijn faalangst belemmerde me zowat alles te doen waar ik geen aanleg voor dacht te hebben.
- Hulp vragen? Geen sprake van!
- Ik was verlegen, eenkennig, overmatig bescheiden, zwijgzaam.
- Maar wel tot vermoeiens toe leergierig, mijn honger naar kennis en informatie kende geen grenzen.

Hoogbegaafd, dacht mijn moeder later. Die verklaring had ze gevonden. toen ze een cursus deed met haar opleidingsbudget, op de basisschool waar ze was gaan werken na de scheiding. Alles wat daarin beschreven werd, was volgens haar van toepassing op mij.

Hoogsensitief, was de betrekkelijk accurate beschrijving van Roseanna, die ze na het lezen van een boek daarover bedacht had. Voor zichzelf. Aan de andere kant van de telefoon werd het stil toen ik reageerde dat ik het in dat geval ook zou moeten zijn. Ga maar na, alles wat ik niet kon verdragen. Toch.

Autistisch, zou Michaëla opperen. Ze heeft naar eigen zeggen een behoorlijk feilloze ‘autisme-radar’. “Maar schat, tegenwoordig is iederéén autistisch. Is het dan niet juist weer ‘normaal’?”

Ik denk dat ze geen van allen gelijk hebben. Of allemaal, maar er blijven hiaten. Een blauwe maandag heb ik me afgevraagd of ik in de categorie bipolair viel, maar omdat een diagnose voornamelijk aan de hand van

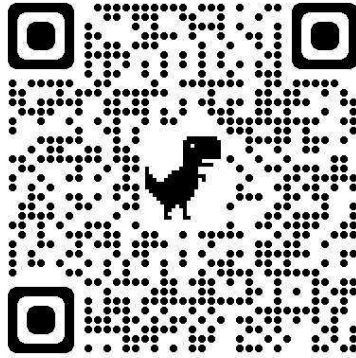
uitvragen gesteld wordt, vind ik ook dat geen betrouwbare aanname. Bovendien: bipolair werd ineens een soort hype en daar gaan mijn haren al van overeind staan. Dat zal wellicht de reden zijn dat mijn moeder mij typeert als recalcitrant. Ik ben het ook daarmee niet eens. Ik heb alleen maar een hokjes-claustrofobie. Zet me erin en ik zal niets anders doen dan proberen me eruit te vechten.

Het doet er allemaal ook niet zoveel toe, een label is maar een slap aftreksel van de complexe werkelijkheid. Een gebruikt theezakje. Zonder al te veel aroma. Als je al die indicaties over elkaar legt, zal er vast ergens een plekje overblijven waar ze allemaal overlappen.

En dan nog: stel je voor dat je er vanaf geholpen wordt, van je 'probleem'. Gaan daarmee dan niet ook al je goede eigenschappen of je talenten verloren? Ik wil mezelf niet vergelijken met de meesters, maar ik denk in dit kader aan Eli Stone en Carry Matthews. De personages in twee van mijn favoriete series, die worstelen met het dilemma van de tijdbom in hun brein.

Mijn moeder was gewoon heel trots op haar schrikkelkindje. Getuige de uitgeknipte krantenartikeltjes, over de cadeautjes die schrikkelkinderen kregen in mijn geboorteplaats. Een spaarrekening of zo. Een zilveren lepelkje. Zoiets. Mijn naam stond erbij.

Sommige dingen hoor je pas later, weet mijn moeder uit ervaring. Soms als mosterd na de maaltijd. Zo erkende ze dat zij zelf liever had gezien dat haar eigen moeder haar de complimentjes had gegeven op het moment zelf in haar jeugd, en niet jaren later pas, met terugwerkende kracht. Dat had ze erg goed kunnen gebruiken om minder onzeker te zijn in haar leven. Maar ja: dan zou ze wellicht verwend zijn geraakt? Zegt ze.

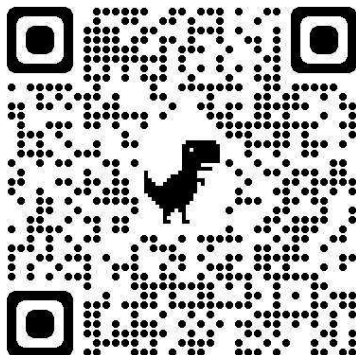
Eén van mijn all time favorites van fragmenten uit films en series is een aflevering van *The Big Bang Theory*. Die ene waarin de moeders van de twee vrienden Leonard en Sheldon elkaar ontmoeten. Ze hebben een totaal tegengestelde visie op het bovengemiddeld ontwikkelde brein waarmee hun zonen respectievelijk gezegend of gestraft zijn. In meerdere afleveringen zegt Sheldon met een ernstig gezicht, als reactie op hoe zijn vrienden hem geïrriteerd of meewarig aankijken: “I’m not crazy.” Stilte. Iedereen fronst. Sheldon’s onweerlegbare bewijs voor zijn constatering: “My mother had me tested.”

Zijn moeder twijfelde daar in zijn jeugd dus wel degelijk aan, is de lachwekkende boodschap. Deze moeder, Mary, is een heel vrome vrouw, die zich gelukkig prijst dat ze behalve Sheldon nog door de Heer gezegend werd met twee ‘normale’ kinderen, namelijk heel domme. Dat zegt ze letterlijk zo.

De moeder van Leonard daarentegen heeft een betere band met Sheldon dan met haar eigen zoon. Sheldon is in haar ogen psychisch superieur, terwijl Leonard volgens haar op een meelijwekkende manier naar haar goedkeuring en waardering hengelt.

Ze is een gevierd psychiater en schreef een goed verkopend boek over de vermeende problematische jeugd van haar eigen opgroeiende zoon en haar moeizame relatie met hem. Tot in de meest gênante details.

Alhoewel niets in de serie aan mijn eigen leven doet denken en *de moeders* geen enkele overeenkomst hebben met de mijne, ook de kinderen lijken niet op de mijne, voel ik toch altijd een soort herkenning in het geheel van al die personages. De optelsom, de overlappende cirkels. Hun soms ronduit bizarre eigenschappen zijn met zoveel geniale humor uitgesplitst en hun frustraties zo voelbaar neergezet, dat ik het bij oneindige herhaling kan terugkijken zonder me ooit te vervelen.

De smaak van: spaghetti met ketchup en kaas.

Ik ben dan misschien een beetje jong om continu te roepen: “Wéét je nog??” Sterker nog, ik had zelfs een korte periode een “quote” op social media accounts die luidde “Don’t look back. You’re not going that way.”

Maar wat denk je?

Toen kwam Covid-19 naar Europa. En het komt nu al steeds dichterbij. Mijn moeder heeft haar weekje naar Spanje, met haar buurvrouw Indira, niet afgeblazen. Al twijfelde ze wel. Dus ik hoop maar dat ze veilig terugkomt.

Dat ze überhaupt terug kan komen. Want uitgerekend daar grijpt het nu ineens snel om zich heen. Gelukkig is de hond veilig bij ons en niet in een pension. We waren eigenlijk een beetje vergeten dat hij zou komen. Ik heb net een hondje uit het asiel geadopteerd. Frank zei: “Ga die maar ophalen”, toen hij zijn foto voorbij zag komen op mijn computer, waar ik maar wat doelloos ronddoolde na mijn ontslag, met mijn ziel onder mijn arm. Hij heeft al vaker geopperd om voor Lena een maatje te zoeken. Lena is zo bang voor alles. Een klein stoer en speels vriendje zou haar misschien wat kunnen steunen. Nou, stoer en speels is hij! Onze Lasse. Het was misschien een beetje veel gevraagd om meteen zo’n grote lobbies als Dimple te logeren te krijgen in zijn nieuwe huisje, maar ze kunnen het prima vinden samen. Lasse heeft veel ontzag voor die reuzenversie van zichzelf. Hij krijgt dan ook meteen de bijnaam mini-Dimple. En Dimple is oud, stokoud, dus hij vindt het allemaal wel best. Hij wacht geduldig tot mijn moeder terugkeert van haar reisje.

En ze komt inderdaad weer veilig thuis. Ternauwernood, want vlak na haar terugkeer gaat Spanje op slot, te beginnen bij de regio waar juist zij geweest is met haar Indira. Die was nota bene al voor de terugreis ziek geworden, vertelt ze. In het hotel had ze koorts gekregen. Ze lag te rillen in bed, die laatste nacht. In één ruimte met mijn moeder. Maar omdat er alleen tests beschikbaar zijn voor wie doodziek in het ziekenhuis belandt, weet niemand of ze een eenvoudige voedselvergiftiging heeft, of een griepje, of besmet is met het gevreesde coronavirus. Ondanks die zorgen brengt mijn moeder haar lekkere soep, aan de deur. Zo is ze gewoon.

We houden ons hart vast, maar mijn moeder wordt niet ziek. Wat ons betreft hoeft in elk geval de noodzaak van alle door medisch specialisten aanbevolen maatregelen geen nadere toelichting. Er is altijd wel één of andere discussie gaande hier thuis, maar niet daarover.

Mijn eerstvolgende poging om iets te creëren op de naaimachine, na het Valentino debacle het eerste stukje stof dat ik in mijn handen houd, is dan

ook het maken van een dubbelzijdig mondkapje, geschikt voor hergebruik. Lucy stuurt me het patroon per mail. Met een instructievideo op Youtube. Als troost. Want ook mijn verjaardagscadeau, de workshop bij de naai-machinewinkel, is begrijpelijkerwijs afgelast. Het mondkapje is het eerste werkstuk in mijn leven dat ik letterlijk, van A tot Z, volgens de beschreven technieken maak. Althans, sinds het akkefietje op de middelbare school, met de geodriehoek.

Corona- en andere virussen zijn op zich trouwens niets nieuws. Ik weet zeker dat ik het al mijn hele leven in de entingsboekjes van de katten heb zien staan. Lucy spreekt dat tegen, dus ik móét het opzoeken. We hebben al jaren geen katten meer, maar die laatste boekjes heb ik als een soort aandenken bewaard, samen met de halsbandjes en penningen. In no time had ik het voor mezelf bevestigd. Covid-19, zoals ze het nu noemen, is niet meer dan 'een' ziekte die veroorzaakt wordt door 'een' coronavirus. Het uitsterven van de halve mensheid is zelfs ook niet nieuw. Maar toch, een pandemie was wel het aller- aller- allerlaatste dat ik verwacht had en echt nooit genoemd zou hebben, als me gevraagd was welke rampspoed een einde aan onze vermeende werkelijkheid zou maken.

Opgegroeid in de Koude Oorlog en overrompeld door onwaarschijnlijkheden als het vallen van de Muur en de vrijlating van Mandela, heb ik slapeloze nachten gehad van mijn geschiedenis- en aardrijkskunde lessen met daarin onderdelen als ‘vulkanen’ of ‘demografie’. Ook de tsunami uit 2004 (wie had ooit van dat woord alleen al gehoord, voor die bewuste kerstdag?) en het zien instorten van de Twin Towers in 2001 waren schokkend. En met terugwerkende kracht doen nu alle films van voor die tijd, waarin ze er dus nog staan, je steeds weer even sidderen. Dat deed me meer nog, dan de steeds terugkerende beelden van hongersnood in Afrika en bombardementen in Palestina.

Een derde wereldoorlog of een natuurramp leek mij veel waarschijnlijker dan een alles vernietigend virus. Films die rond dit thema gemaakt werden keek ik niet eens, omdat ze mijns inziens te ongeloofwaardig waren. Vergelijkbaar met zombiefilms. Da ken helegaar nie. Niks an dus.

Net als mijn moeder ben ik opgevoed met de boodschap dat je een ferme flinke meid moet zijn. Meer dan eens was ik blij met die levensles. Het was nodig! Geen huizen, opleidingen of werk? Schouder eronder en dóórrrrr. Dan maar via een omweg. Huiselijk geweld? Pak je spullen en dóórrrrr. Je kunt toch best in je eentje voor de kinderen zorgen. Ziek, zwak of misselijk? Niet bij de pakken gaan neerzitten, maar dóórrrrr. Ook zonder diagnose en mét een walgelijke werkgever kun je in deze maatschappij overeind blijven. Pak je krukken en strompel dóórrrrr! Je kind kan best een stukje lopen, dus de buggy kan mooi als boodschappenwagen dienen. De oudste kan de veters van je schoenen wel strikken. En de houding achter het stuur van de auto past perfect bij je geknakte rug, dus de kinderen komen heus wel op tijd op school. Vooruit, dat is de richting. Daar gaan we heen.

Don't look back, you're not going that way.

Niet blijven hangen in ellende dus, niet terugkijken in melancholie. Maar zonder herinnering aan het verleden, wie ben je dan? Stel dat je al je kennis en ervaring behoudt. Dat je nog weet hoe je het bestek, dat naast je bord op tafel ligt, moet gebruiken om een boterham te smeren. Niet omdat je het je herinnert, maar uit routine, omdat je het zo vaak gedaan hebt, het gewend bent om te doen en het daardoor bijna vanzelf gaat. Een automatische piloot, gebaseerd op mechanische routines. Zelfs als je nog wel weet dat de roze trui om één of andere reden je 'lievelings' is - welke betekenis heeft een ervaring of kennis of routine, als er geen herinnering aan vast zit? Mijn kernvraag hier is eigenlijk wat jou jezelf maakt: zijn het je uiterlijke of je innerlijke kenmerken? Kan ik zien dat jij het bent? Met je bruine haar en blauwe ogen, altijd datzelfde leren jasje, of die leuke lach. Jij bent nog steeds dezelfde als toen je geboren werd, maar je haar is langer dan de vorige keer, je ziet er nu, na al die jaren, heel anders uit. Je bent in staat om andere, nieuwe, dingen te doen en je maakt ook heel andere klanken en geluiden. Al dan niet verstaanbaar. Je beweegt anders, hebt andere interesses, nieuwe hobby's, bent bang voor iets dat je vroeger helemaal nog niet kende. En andersom: spoken onder je bed, daar geloof je al lang niet meer in. Er zijn nu veel grotere spoken om bang voor te zijn.

Terug naar vroeger kun je niet. Maar zonder dat verleden ben je niet Jij. Wanneer al je herinneringen uit je verwijderd konden worden, zonder dat jouw eigen ervaring en routine erdoor aangetast werden, zouden je familie en vrienden jou toch niet meer ervaren als hun zoon, hun buurman of vriendin. Je buitenkant verandert, maar is nog steeds jij. Je binnenkant verandert mee, dat hoort er ook bij. Je omgeving en je kennissenkring groeien, of krimpen. De rode draad in jou als persoon is je geheugen, je herinnering. Knip die draad door en alles valt uit elkaar. Wat je overhoudt is geen zandkasteel maar los zand.

Je kunt verhalen vertellen over alles wat je hebt beleefd, gevoeld, gezegd en gedaan. Dat kan voor anderen interessant zijn. Of leuk, spannend of verdrietig, misschien zelfs grappig of ronduit saai. Het krijgt pas een

andere lading als je samen met iemand praat over een gedeelde herinnering. Daar zit hem volgens mij de crux.

Michaëla legde me haar visie op iets dergelijks uit: “Ik ga niet naar zo’n bijeenkomst waar alle fans samenkomen als het album wordt uitgebracht. Want niemand voelt er hetzelfde bij als ik.” Ze heeft een herinnering die ze niet deelt met anderen, al zijn ze nog zulke grote fans van dezelfde persoon.

De geur van: pas gestreken wasgoed.

Ik moet iets met die herinneringen doen. Soms overvallen ze me, als de branding aan de kust. Zoals in die dromen die ik vroeger had. De symboliek spatte ervan af. Overspoeld. Maar nooit bang. Je komt weer boven en dat weet je.

Ik heb al een hele lijst. Oude en nieuwe herinneringen. Maar zouden die trefwoorden later wel genoeg zijn om me de context te herinneren? Moet ik niet het hele verhaal dat erbij hoort bewaren, zwart op wit?

“Voor ik vergeet” is één van mijn favoriete nummers van Spinvis. Het doet hetzelfde als ik momenteel probeer: het vastleggen van herinneringen, van gedachten, die je hoopt nooit te vergeten, tenzij je misschien - de gruwel! - dement wordt. Aangezien één op de drie vrouwen dat schijnt te overkomen, is het geen overbodige luxe om iets dat binnen in je opgesloten zit openbaar te maken of in ieder geval beschikbaar te stellen voor anderen, geliefden, familie, vrienden. Nabestaanden wellicht, zelfs. Hoe heerlijk zou het zijn als je op je oude dag wordt voorgelezen door een verzorger, een kind, een tante of ander familielid, wie dan ook, uit een verzameling van je eigen herinneringen? Het bestaat al, ontdekte ik laatst: er is zelfs een stichting die dergelijke documenten opstelt voor ouderen in hun laatste fase. Misschien een beetje aan de late kant, want het is wel risicovol om dat pas te doen in de dagen dat het nog maar ternauwernood verteld kan worden.

Dat concert op zich, van Spinvis, waar ik bijna twintig jaar geleden onvoorbereid mee naartoe werd genomen door een bevriend stel, omdat ze het nodig vonden dat ik 'er ook weer eens uit was', is precies zo'n moment dat je wilt vastleggen, bewaren, je wilt blijven herinneren. Ik dacht al nooit zo oud te worden: voor ik vijftig was zou ik zijn omgevallen, dat was lange tijd mijn overtuiging. Kind van haar vader? Nee, het had niets met angst te maken voor erfelijke aanleg. Ik wilde snel leven, zoals ik vroeger op één van de w.c. deuren op het hoofdgebouw van de middelbare school gekalkt zag staan 'Die young and leave a pretty corps.' Nogal luguber, ik geef het toe, ik verwachtte ook niet per se dat ik met mijn levensstijl lang mooi zou blijven trouwens. Maar mijn instelling was toen wel gebaseerd op 'maak er het beste van, zolang het kan'. Wetende dat het niet lang zou kunnen, niet op die manier.

Het is nog geen leeftijd om in het verleden te gaan leven. Maar het wordt ineens wel rap tijd om eruit te gaan gooien wat er nog in zit, nu het nog kan.

Schrijven kun je tot aan je dood, dacht ik altijd. Of je nu blind wordt, of doof, of niet meer kunt lopen, zelfs als je niet meer kunt praten of bewegen. Met, natuurlijk, Stephen Hawking als lichtend voorbeeld. Elke lichamelijke, maar zelfs een geestelijke beperking kan juist een pluspunt zijn. Voor een schrijver. Geperst in een beperkte leefomgeving, alleen te zijn met je gedachten. Bestaat er iets mooiers? TENZIJ. Uitroepteken. Je voor die tijd dement zou worden.

Dus ik neem het terug: ik ben niet te jong om continu te roepen "Weet je nog?" Je kunt er nooit te vroeg mee beginnen.

Morgen kan alles anders zijn.

Tijdens de lockdown ben ik ervan overtuigd dat we gewoon even samen de schouders eronder moeten zetten. Als we ons zo goed mogelijk aan de

maatregelen houden, die tenslotte ergens op gebaseerd zijn, niet uit de lucht kwamen vallen, dan zijn we er in een vloek en een zucht vanaf. Wij, in die zelfverklaarde intelligente Westerse wereld. Ontwikkelde en verstandige mensen die het grote geheel voor ogen kunnen houden en ons niet laten leiden door zelfzuchtige korte termijn genietingen. We zijn bikkels, maar wel zo veerkrachtig als watjes.

Helaas heb ik het totaal mis en inmiddels lijd ik daar steeds meer onder. Niet onder de isolatie of zo. Al is dat ook vervelend, dat je elkaar niet gewoon onbevreesd kunt ontmoeten en samen dingen kan ondernemen. Maar vooral onder de uitzichtloosheid. De domheid. De asociale trekjes van de mensheid. Het egoïsme. De stompzinnigheid. Het wordt nu allemaal uitgegroot. Want niet al dat gedrag heeft te maken met dat stomme virus, het zit gewoon altijd al in 'de mens'. Ik zie het nu alleen duidelijker dan voorheen. Het zorgt ervoor dat ik niet meer per se terug wil naar hoe het vroeger was. Je zou bijna in een hutje op de hei willen wonen. Toch? Ik wel hoor!

Dat ik mij tegenwoordig zo braaf aan allerhande regels houd, is niet zo zeer vanwege mijn brave inborst, maar van oudsher eerder ingegeven door angst. Voor straf, voor reacties, veroordeling. Of besmetting dus, vandaag de dag. Negatieve consequenties.

Ik was in mijn jonge jaren een beste poos anarchist. Nooit was ik het eens met de overheid, de maatschappelijke verhoudingen, de economie, kapitalisme, ik was geen materialist. In de letterlijke, niet-filosofische zin van het woord: ik gaf niets om geld en spullen. Ik woonde noodgedwongen in een kraakpand en zwierf tenslotte rond als een zigeuner, nadat we daar met rookbommen uit weggejaagd werden door kapitaal minnende investeerders. Het liefst wilde ik naar de woeste en vooral verlaten binnenlanden ergens in het zuiden van Europa, om daar eigenhandig een huis te timmeren van sloophout, levend van wat er op het land groeide en bloeide. Te schrijven, muziek te maken, zonder druk.

Het was een illusie. Ik paste me min of meer aan zodra ik kinderen kreeg. Nooit volledig natuurlijk, nooit van harte. Maar geleidelijk aan zag ik het grotere geheel en de noodzaak van samenwerken, die drong toen wel tot me door. Elk mensje heeft recht om zelf zijn keuzes te maken. Dan moeten mijn kinderen wel de kans krijgen om zich een goed onderbouwde mening te vormen.

Niet vergiftigd met mijn verdwaalde ideeën.

Ik zoek middenin die verderfelijke poel van ellende bewust naar leuke dingen en herinneringen, anekdotes die aangename gevoelens oproepen, want in het dagelijks leven vind ik iedereen maar lomp. Ook dat is natuurlijk niet zo, maar het zijn op dit moment gewoon de mensen die er letterlijk uitspringen. Een doorn in mijn oog. De goeieriken zitten allemaal braaf thuis namelijk. Dus die zie je niet. Ik denk wel honderd keer per dag: Wat doe je hier, ga naar huis! En dan te bedenken dat ik maar drie keer per dag buiten ons erf ben, namelijk om de honden uit te laten. Dat zijn dus drieëndertig van die momenten per wandeling, als je het letterlijk neemt, die cijfers van mij.

Nederland is groots in al zijn kleinheid. Heerlijk.

Minstens de helft van al die ergernissen betreft onze directe burens, die doodleuk lekker samen vuurtjes stoken van bouwafval, in het bubbelbad zitten met hun vrienden, gaan barbecueën met logees, bouwklussen doen met -weet ik veel hoeveel- mensen over de vloer. Ze moeten eind twintig zijn, ouder nog dus dan mijn eigen kinderen, maar ze hebben het verstand van een stel kleuters, hun hersenen zijn niet groter dan een doperwt. Zeg ik, de prinses op de erwt. Andere burens sluiten hen lachend en wel in de armen. Die doen er zelf nog een schepje bovenop en openen een soort corona-café. Je moet toch ergens samenkomen om je te bezatten, als alles dicht is? Ze springen 's nachts zo weer in de auto om naar huis te gaan. En die jonkies hiernaast? Die hebben gewoon nog wat gebrek aan levens-

ervaring. En niemand om ze te corrigeren. Zo zielig! Ah gut dat grut. Als je andermans spullen beschadigt, dan zeg je gewoon braaf sorry en trek je je portemonnee. Je hersens gebruiken, welnee dat hoeft niet hoor! Genezen is beter dan voorkomen! Die ouders van ze doen daar ook nog eens gewoon aan mee. Zo zijn die opgevoed. Ik begrijp dat niet, ze hebben zelf toch ook opa's en oma's. Zijn ze nooit bang om die te besmetten?

Frank klaagt ook al ach en wee. Voor het eerst in jaren heeft hij zowaar een plan voor zijn verjaardag. Meestal wil hij het niet eens vieren, maakt hij zich uit de voeten. Maar nu is er toch eens een evenement waar hij heel graag naartoe wil. Een BBQ, veel mensen, motoren, muziek. Een veredelde vorm van bier, tietten en gitaren zeg maar. Helaas pindakaas voor hem: ook dat evenement gaat niet door, de lockdown verspreidt zich als een olievlek. Thuis zitten niksen, wat een heerlijk vooruitzicht.

Acherm!

Ook al zie ik de humor ervan in, ik vind het wel ontzettend balen voor hem. En het is dan ook erg moeilijk om mijn mond te houden over het plan dat Lucy heeft bedacht. Ze stelt een compleet etentje aan huis samen, bezorgd door de Spare Rib Express. Lekker stoere mannen eten, heerlijk. Ik maak thuis nooit vlees, dus dat wordt extra smullen voor hem. Ik kan niet wachten om zijn verbaasde gezicht te zien.

Als we net terug zijn uit het bos en ik de honden eten geef, stopt PostNL voor de deur met een pakket voor Frank. Het is van mijn moeder. Heeft ze helemaal zelf -zonder overleg, zo is ze- bedacht om een whisky-proeverij cadeau te geven. Voor thuis. Bij gebrek aan een echt feest. Helemaal compleet met een uitgebreide uitleg over stoken en vaten en smaken en tonen. Als we het uitpakken, vallen we van de ene verbazing in de andere. Vijf verschillende whisky's en een codekaart om aantekeningen te maken. Een kroegentocht in ons eigen huis, wat een idee. En zo goed als dat past bij die Obelix-waardige maaltijd! Je hoort Kakofonix er spontaan bij

pingelen op zijn harp. Ergens op de achtergrond zal Idéfix zich achter zijn oortje krabben. We zijn meer uit dan we buitenshuis ooit kunnen zijn, in deze rare gesloten wereld.

Er is nog hoop, we maken nog nieuwe herinneringen om toe te voegen aan de lijsten.

In onze omgeving hebben Frank en ik bijna alleen maar kwetsbare mensen. Een vriend met een hartaandoening, een andere vriend kreeg recent een maagverkleining, die is bovendien nog herstellend van darmkanker. Een vriendin met een broos lichaam. Mijn moeder, niet alleen boven de zeventig jaar => officieel vallend in de categorie kwetsbaar, maar ook opgescheept met een breekbare gezondheid.

Na dat herseninfarct van bijna tien jaar geleden, heeft ze ook een tia en twee hersenbloedingen overleefd en wonderwel alles redelijk tot goed doorstaan. Haar medicatie is een uitgebalanceerde mix om haar bloed dun genoeg te houden, maar niet té dun. En haar bloedvaten sterk en soepel genoeg, zonder 'dicht te slibben'. Slaat de weegschaal te ver door naar links of rechts, dan loopt ze ofwel risico op een infarct, ofwel risico op een bloeding. Ze leefde zo de afgelopen jaren, voordat corona opdook, al in geleende tijd en deed dingen die ze nooit meer verwacht had ooit te kunnen: autorijden, kamperen, lange wandelingen met de hond. Zelfs een trektocht met haar tent zat er nog in. En vliegereizen om stedentrips te maken. Maar sinds de terugkeer uit Spanje staat haar vliegtuig aan de grond.

Omdat ik een duister vermoeden heb dat het thuis zitten voor veel mensen een stuk lastiger is dan voor mij, mensen die meer 'out-going' zijn, letterlijk, stop ik wat tijd en energie in het op afstand delen van bemoedigende gedachten. Met mijn kinderen, mijn moeder, mijn broertje en zusje, mijn vrienden. Niet via socials, daar ben ik vanwege die mij-kenmerkende privacy issues jaren geleden mee opgehouden. Je zult maar gestalkt worden tot je bankrekening aan toe. Waar moet je dan nog schuilen? Nee, ik

stuur mails. Hoe simpel. Zo kunnen we nog wat verbinding maken, dat is mijn opzet. Een mooi liedje, een leuke film, wat interessants om te lezen. Alles om de moed erin te houden. Hou vol! Wat meer kan ik doen?

Na een paar maanden lijkt de crisis inderdaad bedwongen en ik vrees zelfs dat het nét te kort heeft geduurd om er permanente positieve neveneffecten aan over te houden. Thuiswerken, minder verre reizen, geen files, afstand houden in de menigte. Geen handen schudden, je winkelwagen ontsmetten. Helaas blijkt het een zoveelste illusie. De positieve gevolgen van de maatregelen zijn allerminst blijvend. En de crisis is niet bedwongen. Nog niet althans. Voorlopig ziet het er niet goed uit.

De Kleine I Sing - het boek der herinneringen

Vlak voor de eerste lockdown was Lucy net begonnen met de presentatie van een radioprogramma waarin, zoals zij het noemt, ‘ouwelullenmuziek’ gedraaid wordt. Ze heeft het overgenomen van Kitty, een dame op leeftijd die het al een eeuwigheid presenteerde. Zij is ermee gestopt omdat haar echtgenoot verzorging nodig heeft. Het zou echt jammer zijn als het programma daardoor van de zender zou verdwijnen, vond Lucy. Toen ze me vertelde dat ze de uitzending wilde gaan voortzetten als presentator, in plaats van technicus, was ik super trots op haar. Mijn knappe vriendinnetje, met haar eerste presentatieklus. Dat ze een kei is in techniek is geen geheim. Iedereen heeft respect voor haar precisie, haar vakkundigheid. Maar presenteren, dat is weer iets heel nieuws voor haar. Ze moet zich vast ongemakkelijk gevoeld hebben, voor het eerst aan de andere kant van die knoppen, voor de microfoon. Ik was super nieuwsgierig hoe ze het eraf bracht. En wat voor muziek er gedraaid zou worden. Sinds die eerste uitzending vond ik het zo leuk dat ik het elke week ben blijven luisteren. En dan geef ik via mails mijn reactie.

Vanwege de maatregelen zien we elkaar nu helemaal niet meer in het echt en dit blijkt een leuke manier van contact houden voor ons allebei. Voor mij is het een soort reis door geheugenland: ik heb de ‘Kleine I Tjing - Het